Maatalouden ja ruoan visio

Maatalouden ja ruoan visio -
Maatalous- ja elintarvikealasta houkutteleva tuleville sukupolville

19.3.2025 Suuren valiokunnan työjaosto – E 6/2025 vp

Neuvotteleva virkamies Sanna-Helena Fallenius, MMM
Neuvotteleva virkamies Martti Patjas, MMM

Käsittelyvaihe ja aikataulu

- Komissio julkaisi tiedonannon maatalouden ja ruoan visiosta 19.2.2025.
- Visio sisältää tiekartan tuleville strategisille ehdotuksille, joilla
  - annetaan pitkän aikavälin (2040) vakaa toimintaympäristö koko ruokaketjun toimijoille.
  - hahmotellaan tulevaa CAP:a vuoden 2027 jälkeiselle ajalle.
- Taustalla vuoden 2024 maatalouden tulevaisuutta koskenut strateginen dialogi, Draghin, Lettan ja Niinistön raportit, pj-valtio Belgian sekä joulukuun 2024 neuvoston päätelmät tulevasta CAP:sta.
- CAP-lainsäädäntöehdotuksia odotetaan syksyllä 2025 sen jälkeen, kun komissio on antanut ehdotuksen EU:n tulevaksi monivuotiseksi rahoituskehykseksi (heinäkuussa?).

Maatalouden ja ruoan visio

- ” Vuonna 2040 unionin on oltava paikka, jossa maatalous ja elintarviketuotanto menestyvät koko mantereella kaikessa moninaisuudessaan. Sen on myös oltava paikka, joka on houkutteleva tulevien sukupolvien kannalta ja jossa maatalous- ja elintarvikeala on kilpailukykyinen, selviytymiskykyinen, tulevaisuuden vaatimukset huomioon ottava ja oikeudenmukainen”
- Vision mahdollistavat toimet on kuvattu neljässä politiikkatavoitteessa.
- Lisäksi komissio toteaa, että vision toteuttamiseksi EU:n maatalous- ja ruokajärjestelmä investoi ja hyödyntää tutkimuksen, tiedon, taitojen ja innovaatioiden muutosvoimaa.
- Visiossa ei ennakoida tulevia rahoituskehyksiä.

1. Vetovoimainen ja ennustettava sektori

- Oikeudenmukaisempi ja aiempaa kohdennetumpi tuki, yksinkertaistaminen.
- Ehtoja vähennetään ja kannustimia lisätään, Ympäristöä, vettä, maaperää tai ilmanlaatua hyödyttävät ekosysteemipalvelut palkitaan
- Reilu ja tasapainoinen ruokaketju, puututtava sukupolvenvaihdoksen keskeisiin esteisiin. Houkutteleva sektori
- Uudet tulonlähteet, mutta julkinen tuki edelleen tärkeä

Toimia:

- Ehdotus oikeudenmukaisemmasta, yksinkertaisemmasta ja kohdennetummasta yhteisestä maatalouspolitiikasta – tuen suuntaaminen niille, jotka sitä erityisesti tarvitsevat
- Epäreilujen kauppatapojen sääntöjen ja yhteisen markkinajärjestelyasetuksen tarkistaminen
- EU:n maatalous- ja elintarvikeketjun seurantakeskuksen vahvistaminen, EU:n maatalousmaan seurantakeskus
- Biotalousstrategian uudistaminen
- Sukupolvenvaihdosstrategia
- Luontohyvitykset ja hiiliviljelyn mahdollisuudet
- Kunnianhimoinen investointiohjelma

2. Kilpailukykyinen ja kriisinkestävä sektori

- Kasvava globaali kilpailu ja shokit: EU:n tulee monipuolistaa kauppasuhteitaan, luoda uusia vientimahdollisuuksia sektorille ja vähentää kriittisiä riippuvuuksia.
- Kilpaileminen tasavertaisilla ehdoilla maailmanlaajuisesti, vähennetään byrokratian taakkaa kotimaassa ja lisätään sektorin kestävyyttä
- EU jatkaa panostamistaan maailmanlaajuiseen ruokaturvaan ja edistää kumppanuuksien rakentamista ympäri maailmaa.

Toimia:

- Proteiinien saatavuuden parantaminen, Eurooppalainen riskien ja kriisien hallintalähestymistapa
- Tuontituotteisiin sovellettavien tuotantostandardien yhdenmukaistaminen (erityisesti kasvinsuojeluaineet, eläinten hyvinvointi)
- Yhtenäinen turvaverkko (Unity Safety Net) EU:n maatalous- ja ruokasektorille
- Alkuperämerkintöjen laajentaminen
- EU:n ilmastonmuutokseen sopeutumissuunnitelma
- Kotieläintuotannon työlinja
- CAP:n yksinkertaistamispaketti

3. Sektori, joka ottaa huomioon tulevaisuuden vaatimukset

- Maatalous- ja ruokasektori edistää EU:n ilmastotavoitteita, samalla kun säilytetään terve maaperä, puhdas vesi ja ilma sekä suojellaan ja ennallistetaan Euroopan biodiversiteettiä.
- Hiilenpoisto, kestävyystoimien kannustavuus, maaperän, kasvinsuojeluaineet
- CAP:n välineet ja investoinnit

Toimia:

- Olemassa olevan lainsäädännön parempi täytäntöönpano
- Vapaaehtoinen tilakohtainen kestävyyden vertailuarviointi (benchmarking)
- Vesiresilienssistrategia
- Vaarallisten kasvinsuojeluaineiden käytön vähentäminen, mutta samalla vaihtoehtoisten aineiden markkinoille saattaminen. Biotorjunta-aineiden saatavuuden nopeuttaminen
- Kannusteet hiilidioksidin poistamisen ja hiiliviljelyn kautta

4. Ruoan arvostus ja oikeudenmukaiset elin- ja työolot

- Ruoan arvostus, reilut työ- ja elinolosuhteet sekä elinvoimaiset maaseutualueet
- Ruokainnovaatiot, elintarviketurvallisuus
- Houkutellaan enemmän naisia ja nuoria alalle, työntekijöiden oikeuksien suojelu maatiloilla ja ruokaketjussa, viljelijöiden hyvinvointi

Toimia:

- EU:n maaseututoimintasuunnitelman ja maaseutusopimuksen päivittäminen, Women in Farming Platform -alusta
- Vuosittainen EU-tason ruokadialogi ruokajärjestelmän toimijoiden kanssa, julkisia hankintoja koskevan lainsäädännön tarkistus
- Lyhyiden toimitusketjujen kehittäminen, EU:n koulujakelujärjestelmän tarkistus, menekinedistäminen
- Maantieteellisten merkintöjen käytön edistäminen
- Eläinten hyvinvointilainsäädännön päivittäminen, merkinnät

Otteita Suomen kannasta (1/2)

- Suomi pitää komission tiedonannossa esitettyä maatalouden ja ruoan visiota myönteisenä ja Suomen tavoitteiden mukaisena. Vahva ja kilpailukykyinen ruoantuotanto tulee nähdä osana Euroopan unionin strategista autonomiaa ja valmiutta
- Maataloussektorille tarvitaan vakaa ja ennustettava politiikkakehys, jossa otetaan nykyistä paremmin huomioon myös muut maatalouteen vaikuttavat politiikat kuin yhteinen maatalouspolitiikka, ja joka takaa sisämarkkinoiden häiriöttömän toiminnan.
- Suomi korostaa, että maataloutta on voitava harjoittaa kannattavalla tavalla unionin kaikissa jäsenvaltioissa. Suomi katsoo, että yhteisen maatalouspolitiikan (YMP) tukijärjestelmiä ja niiden valvontaa tulisi yksinkertaistaa ja toimeenpanon aiheuttamaa hallinnollista taakkaa vähentää. (E 31/2024 vp)
- Suomi pitää hyvänä komission tiedonannon painopisteitä aktiivisen ruoantuotannon edistämisestä, maatilojen taloudellisen elinvoimaisuuden edistämisestä ja ympäristöstä huolehtimisesta EU:ssa. Asianmukainen tulotaso, tuotannon kannattavuus sekä riittävä investointien määrä ovat tarpeen, muuten siirtymä kestävämpään ja kilpailukykyisempään elintarvikejärjestelmään on vaikea saavuttaa.

Otteita Suomen kannasta (2/2)

- Suomi pitää hyvänä, että tiedonannossa korostetaan tukien nykyistä vahvempaa kohdentamista erityisesti aktiiviseen tuotantoon, epäsuotuisille alueille sekä nuorille ja uusille tuottajille. Suomi pitää tärkeänä sukupolvenvaihdosten edistämistä ja tukee komission ajatusta erityisen sukupolvenvaihdosstrategian laatimisesta.
- Suomi näkee tärkeänä alkutuottajan sopimusaseman ja koko elintarvikeketjun tasapainon kehittämisen oikeudenmukaisempaan suuntaan (U 2/2025 vp).
- Suomi katsoo, että maatalous- ja ruokasektorin tulisi olla kilpailukykyinen ja kestävä myös globaalisti. EU:lla on merkittävä rooli maailman ruokaturvan takaamisessa ja EU on maailman merkittävin maataloustuotteiden viejä. Suomi näkee hyvänä, että komissio pyrkii yhtenäistämään tuotantostandardien soveltamista tuontituotteisiin erityisesti kasvinsuojeluaineiden ja eläinten hyvinvoinnin osalta. Samalla Suomi korostaa tiede- ja riskiperusteisuutta sekä WTO-sääntöjen noudattamista.

Jatkotoimet

- Maatalous- ja kalastusneuvosto keskustelee visiosta 24.3.2025
- Ympäristöneuvoston lounaskeskustelu 27.3.2025
- Puheenjohtajavaltio Puolan järjestämä konferenssi maatalouden ja ruoan visiosta 8.5.2025
- Keskustelut Euroopan parlamentissa
- Tämän hetkisen tiedon mukaan Puola ei aio laatia asiasta neuvoston päätelmiä, mutta keskustelua jatketaan maatalous- ja kalastusneuvostossa Puolan kaudella